

TÓTH-BENCZE TAMÁS

PÓTLÁS A „BALATONFÜRED EMLÉKJELEI” C. KÖNYVHÖZ

Emléktábla a balatonfüredi református (fehér) templom falán.

Avatás ideje: 2017. október 31.

A tábla anyaga: márvány.

A tábla felirata: „1517 – 2017 / október 31. / A Szentháromság / Isten iránti / hálaadással / a reformáció / 500. évfordulóján. / >> Jézus Krisztus tegnap, ma / és mindörökké ugyanaz. / (Zsidókhöz írt levél 13.8.)”

A protestáns egyházak helyi lelkészei (Császár Attila, Miklós Ferenc és Gabnai Sándor) ünnepi istentisztelet keretében áldották meg azt az emléktáblát, ami a balatonfüredi református (fehér) templom falára került. Ezt követően dr. Szilágyi-Kósa Anikó egyetemi tanár tartott előadást a templomban a Károli-féle biblia jelentőségéről, nyelvünkre, kultúránkra gyakorolt hatásairól. Ez után a Füredi Panteonban a protestáns egyházak képviselői megkoszorúzták Dévai Bíró Mátyás reformátor 2001-ben avatott emléktábláját is. A református hitszónok valószínűleg kb. 1531-től tevékenykedett a Dunántúlon, a hagyomány őt tartja az első füredi református lelképásztornak.

Emlékjel Balatonarácson, a református templom és parókia udvarán.

Avatás ideje: 2017. október 31.

Anyaga: terméskő és gravírozott réz tábla.

A táblák felirata: „1.: „>>Prédikáltasd szent igédet, / Felséges Isten<< / (162/7) / Arácsi református lelképásztorok / Tokaji Péter 1708 / Kádártai János 1708–1711 / Tokaji Ferenc 1711–1718 / Körmendi János 1719–1720 / Őri Mátyás 1720 / Szentpéteri János 1721–1724 / Komáromi M. István 1725–1734 / Lepsényi M. Péter 1734–1737 / Komáromi M. István 1737–1738 / Bicskei György 1738 / Borsodi János 1739 / Enyingi István 1739–1742 / Almási Mihály 1742–1747 / Vázsonyi K. Gergely 1747–1753 / Ladányi Miklós 1753–1754 / Árvaság 30 évig / Kabai János 1784–1789 / Cseh Galamb József 1789–1801 / Visolyi Lázár 1801–1804 / Karantsi Gábor 1804–1807 / Vetsei Gábor 1807 / Dömölky Imre 1807–1811 / Hetesi István 1811–1833 / Liszkay János 1833–1851 / Pap Kovács Gábor 1852–1854 / Cseh Gábor 1854–1865 / Márton Vince 1865–1869 / Vajda János 1869 / Segesdy Miklós 1869–1870 / Dömölky Endre 1870–1885 / Szálai Benő 1885–1886 / Nagy Benő 1886–1887 / Csonka Ferenc 1887–1888 / Pálffy Gábor 1888–1893 / Vajda János 1893–1901 / Szűcs Károly 1901–1902 / Horváth Antal 1902–1905 / Szűcs Károly és Eötvös Sándor 1905–1906 / Patay Árpád 1906–1910 / Ólé Sándor 1910–1912 / Siskey Imre 1912 / Kátay István 1912–1931 / Németh János 1931–1932 / Bakos Lajos 1932–1966 / Császár Attila 1966–1999 / ifj. Császár Attila 1999– / Állítatott a reformáció 500. évében, 2017. október 31-én”

2.:., >>Adj Szentlelket a tanítóknak, / egyetemben a hallgatóknak<< / (235/4) / Arácsi református tanítók / Pap Imre 1784–1785 / Boldisár Imre 1785–1787 / Kováts Mihály 1787–1798 / Goth György 1798–1799 / Visolyi Gábor 1799–1804 / Árvai József 1804–1805 / Szenes László 1805–1806 / Nagy Gábor 1806–1807 / Tósoki Antal 1807–1808 / Göntzi István 1808–1810 / Mórócz Péter 1810–1815 / Varga Sándor 1815–1817 / Bogdány Péter 1817–1818 / Simon Pál 1818–1838 / Kabai Károly 1838–1859 / Soós Lajos 1875–1889 / Kemény Lajos 1889–1901 / Horváth Antal 1902–1905 / Tóth Sándor 1905–1941 / Ózdi Imre 1941–1948 / Államosítás / Állított a reformáció 500. évében, 2017. október 31-én”

Arácson a lelkészség udvarán késő délután avatták fel az emlékművet az arácsi református lelkészek és tanítók emlékére. Az avatóbeszédet Császár Attila esperes, arácsi református lelkész tartotta.

Emlékfa a Kovászna parkban, a Vásárcsarnok mögött.

Ültetés ideje: 2017. december 4.

Fa fajtája: fekete eperfa (*Morus nigra*).

A tábla anyaga: festett fém tábla.

A tábla felirata: „>>Istennek, hazának, tudománynak<< / ültette a reformáció 500. évében / a Pápai Református Kollégium Gimnáziuma / és Művészeti Szakgimnáziuma / 2017 / >>Szabaddon tenyészik<<”

Császár Attila esperes és Miklós Ferenc balatonfüredi református lelkész áldása után dr. Bóka István balatonfüredi polgármester tartott beszédet a balatonfüredi emlékfültetés hagyományáról. Ezt követően dr. Bóka István, Császár Attila és Gránásiné Bácsi Tünde a Pápai Református Gimnázium igazgatója elültette a savanyú szederfa néven is ismert emlékfát. A tábla utolsó sora a pápai református gimnázium jelképére (eperfa) és jelmondatára utal.

Többek között ezekkel az eseményekkel is tiszteltek a reformáció 500. évfordulója előtt a településen.

Emléktábla az egykori Nagyvendéglő (ma: Anna Grand Hotel része) Zsigmond utcai falán.

Avatás ideje: 2018. szeptember 22.

A tábla anyaga: édesvízi kemény süttöi mészkő.

A tábla felirata: „>> ... A közelükben heverték priramisokba halmozott fegyvereik, / középen a zászló, mintha azonak a zászlóaljoknak a / háborzongató csontváza lenne, / akiknek sorai oly sok / bátorságot mutattak és amelyek oly sok áldozatot hoztak<< / Prágay János / honvéd alezredes / (Balatonfüred, 1812. november 12. – Las Pozas, 1851. augusztus 13. / Az 1848-as forradalom és szabadságharc emlékére / állította / Balatonfüred Város Önkormányzata / 2018. ”

Az avatást követően az emléktáblát megkoszorúzta dr. Bóka István balatonfüredi polgármester és Hermann Róbert, a Magyar Történelmi Társu-

lat elnöke, majd koszorút helyezett el Molnár Judit, a Balatonfüred Városért Közalapítvány elnöke. Prágay [Práger] János Nepomuk Károly a Savanyúvízen (fürdőtelep) kávéházat bérlő és üzemeltető Prager Károly legidősebb gyermeként született. A szabadságharcban végül Klapka György hadsegéde lett, majd a komáromi erőd kapitulációja után végül Amerikába emigrált, ahol 1850-ben angolul megírta a magyar forradalom történetét. 1851-ben több magyar emigráns társával csatlakozott egy Kubába induló – szerencsétlenül végződött – katonai expedícióhoz, itt lelte halálát. (Bővebben: Füredi História. 2016/2. sz., 8–16. oldal.)

Emléktábla a Panteonban.

Avatás ideje: 2018. október 20.

A tábla anyaga: márvány.

A tábla felirata: „*Városunk szülötte / dr. Csizmazia Darab József / 1918 – 2013 / Magyar örökség-díjas szőlőnemesítő / Balatonfüred Város Díszpolgára / emlékére állította / Balatonfüred Város Önkormányzata. / 2018.,*

Dr. Csizmazia Darab József szőlőnemesítő száz éve, Balatonfüreden született 1918. július 15-én. Apai nagyszülei Darab József földműves és Istvándi Karolina voltak. Gyermekeket Darab Józsefet (1885–1969) nagyapja gyermektelen nővére, Darab Lídia és férje Csizmazia József (1835–1916) fogadták örökbe 1907-ben. Édesapja ettől kezdve viselte hivatalosan is a kettős, Csizmazia Darab családi nevet. Az elemi és a középiskola elvégzése után Svájcban, Németországban, Ausztriában végzett szőlészeti-borászati gyakorlatot. A II. világháború miatt azonban tanulmányait csak 1947-ben fejezhette be a Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémián, majd ezután a tapolcai járásban lett hegyközségi titkár, 1948-tól pedig az Ampelológiai Intézetben kutató. Itt kapott megbízást Kosinszky Viktor professzortól az Egri Szőlőnemesítő Telep kialakítására és szakmai irányítására. Ezt követően 60 éven keresztül dolgozott a szőlőnemesítésben, ahol elsősorban betegségeknek ellenálló, rezisztens szőlőfajták előállításával foglalkozott. 2013-ban bekövetkezett halála előtt is aktív volt, még tervei között szerepelt a gyógybor létrehozása és szeretete volna, ha a szőlőterápia gyakorlattá válik a füredi szív-kórházban. A településen és az országban több helyen rendezvényekkel (megemlékezések, előadások, konferenciák) emlékeztek meg a centenáriumi jubileumról. Ennek keretében a Füredi Panteonban az emléktábla avatása előtt Pálffy Károlyné emlékezett meg Csizmazia Darab Józsefről, majd Hári Lenke alpolgármester asszony és ifjabb Csizmazia Darab József leplezték az emlékjelet. Ezt követően ifj. Cs. Darab József a család nevében megköszönte, hogy emléket állítottak édesapjának. A többek között a Zalagyöngyét is létrehozó szakember emléke előtt, a városban tartózkodó borlovagrendek is tisztelegtek.

(Felvételek: szerző.)

KIEGÉSZÍTÉS A „BALATONFÜREDI ÉLETRAJZI LEXIKON”-HOZ

107–108. oldal:

Kanovics [Kanovits] György igazgató születés (keresztelés): 1844. **december 29.** halál: **Balatonarács**, 1903. **augusztus 13.**

149. oldal:

Miháلكovics Tivadar közjegyző, sportoló születés: Pest [Szent István város / Lipótváros], 1848. december **3.**